

AKTUELNO: Nacionalni dan borbe protiv raka dojke 20.03.2025.

20.03.2025

S obzirom na to da je rak dojke vodeći uzrok oboljevanja i umiranja od malignih bolesti u ženskoj populaciji širom sveta, jedan od značajnijih datuma Kalendara javnog zdravlja je i 20. mart -

Nacionalni dan borbe protiv raka dojke. Cilj obeležavanja ovog datuma je da se podigne svest opšte javnosti o značaju prevencije, ranog otkrivanja bolesti i pravovremenog započinjanja lečenja osoba obolelih od karcinoma dojke. Prema procenama Međunarodne agencije za istraživanje raka, karcinom dojke kod žena predstavlja najčešće maligno oboljenje, ispred kolorektalnog karcinoma, karcinoma pluća i karcinoma grlišta materice. Kada govorimo o vodećim uzrocima smrti od malignih bolesti kod žena, karcinom dojke se takođe nalazi na prvom mestu, ispred karcinoma pluća, karcinoma grlišta materice i kolorektalnog karcinoma. Prema poslednjim dostupnim podacima Svetske zdravstvene organizacije i procenama Međunarodne agencije za istraživanje raka za 2022. godinu, u svetu je registrovano oko 2.297.000 novoobolelih žena svih uzrasta od karcinoma dojke, dok od iste bolesti svake godine umre preko pola miliona njih.

Â

Prema poslednjim podacima istih izvora, u Evropi je registrovano više od pola miliona novoobolelih žena od raka dojke a umrlo je oko 144.000 žena.

Â

Kada se otkrije na vreme rak dojke je izlečiv u preko 90% slučajeva, jer su tada terapijske mogućnosti veće i lečenje je efikasnije, čime se podiže kvalitet života obolelih žena.

Â

Srbija, u ovom pogledu ne zaostaje za svetskim trendovima, pa je tako i u našoj zemlji rak dojke vodeći maligni tumor u oboljevanju i umiranju žena. Ova maligna bolest predstavlja i jedan od vodećih uzroka prevmemene smrti kod žena u Srbiji i on je na trećem mestu kao uzrok smrti kod žena od 45. do 64. godine, posle cerebrovaskularnih bolesti i ishemijske bolesti srca.

Â

Prema poslednjim podacima Instituta za javno zdravlje Srbije â€žDr Milan JovanoviÄ† Batutâ€œ, u Republici Srbiji registrovano je 4489 novoobolelih i 1646 umrlih Å¾ena od raka dojke.

Â

Koji su faktori rizika za nastanak raka dojke?

NajvaÅ¾niji faktori rizika za nastanak karcinoma dojke pored svakako Å¾enskog pola, su i: starije Å¾ivotno doba, genetska predispozicija, duÅ¾ina reproduktivnog perioda, broj poroÄ†aja, godine pri roÄ†enju prvog deteta, gojaznost, konzumacija alkohola, proliferativne bolesti dojke, karcinom kontralateralne dojke ili endometrijuma, izloÅ¾enost zraÄ†enju, fiziÄ†ka neaktivnost i uticaj geografskog podneblja. Neke od ovih faktora nije moguÄ†e menjati, dok je na druge moguÄ†e uticati. Visoka uÄ†estalost obolevanja od raka dojke mora se u izvesnoj meri pripisati Å¾injenci da do danas nisu do kraja razjaÅ†njeni svi uzroci njegovog nastanka, Å†to dodatno naglaÅ¾ava da je pored mera primarne prevencije, od kljuÄ†nog znaÄ†aja zapravo rano otkrivanje raka dojke.

Â

Ono Å†o je zabrinjavajuÄ†e je da se rak dojke kod znatnog broja Å¾ena u Srbiji otkriva kasno. Studije su pokazale da je u Srbiji kod manje od treÄ†ine Å¾ena (28,4%) dijagnostikovani maligni tumor koji je manji od 2 cm i lokalizovan je na tkivu dojke. NaÅ¾alost, studije su pokazale da je kod skoro 50% Å¾ena njegova veliÄ†ina bila preko 2 cm, sa veÄ† postojeÄ†im bliÅ¾im ili udaljenim metastazama, Å†to moÅ¾e predstavljati jedan od razloga velike smrtnosti Å¾ena obolelih od raka dojke u Srbiji. ImajuÄ†i ovo u vidu, kao jedina efikasna mera za smanjenje stope umiranja od ove bolesti je rano otkrivanje, odnosno sekundarna prevencija.

Â

Â ta je â€žorganizovani skriningâ€œ?

Â

Skrining je preliminarno otkrivanje do tada neprepoznatih poremeÄ†aja zdravlja u fazi

kada nema nikakvih simptoma bolesti, uz pomoć lako i brzo primenljivih postupaka (testova). To je testiranje većeg broja ljudi koji nemaju tegobe vezane za ispitivano oboljenje ili se smatraju zdravim. Na skrining raka dojke pozivaju se žene starosti od 50 do 69 godina. Mamografski preventivni pregledi predviđeni su da se rade svim ženama navedenog uzrasta na dve godine.

Â

Prateći preporuke Svetske zdravstvene organizacije i iskustva evropskih zemalja u sprovođenju populacionih skrining programa, u Republici Srbiji je u decembru 2012. godine započet program organizovanog skrininga raka dojke koji ima za cilj smanjenje smrtnosti i unapređenje kvaliteta života žena obolelih od ove bolesti.

Â

Ključne poruke:

Â - ukoliko ste zdravi i imate najmanje 50 godina života vreme je za vašu prvu mamografiju, javite se na pregled - skrining raka dojke mamografijom;

Â

Â - ukoliko imate 50 i više godina, uradite mamografiju jednom u dve godine;

Â

Â - ukoliko imate osećaj nelagodnosti, bolove, iscedak iz dojke ili slične subjektivne tegobe, obratite se odmah lekaru na pregled dojki i dalje lečenje;

Â

- ukoliko u vašoj porodičnoj istoriji ima žena koje su bolovale od raka dojke, posetite lekara ginekologa ili lekara opšte prakse već sa 30 godina života i obavite preventivni pregled dojki.

Â

Zahvaljujući

programima ranog otkrivanja i napretku u primeni adekvatne terapije, danas karcinom dojke nije više „fatalno oboljenje“. U posmatranom periodu više od 85% novodijagnostikovanih karcinoma su označeni kao rani karcinomi. Ipak, 15% žena je sa uznapredovalim metastatskim karcinomom dojke. Otkrivanjem raka dojke u ranoj fazi bolesti stvara se mogućnost za njegovo efikasno lečenje - pravovremenom primenom odgovarajuće savremene terapije i daljim kontinuiranim tretmanom, moguće je spasiti puno života i značajno unaprediti kvalitet života obolelih žena.

Â

Â